

«آیین نامه اجرایی نحوه استفاده از فناوری های نوین در فرآیند های قضایی»

در اجرای بند الف ماده ۱۱۳ قانون برنامه پنج ساله هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران و سند تحول و تعالی قوه قضائیه به منظور توسعه هوشمندسازی و استفاده از فناوری های نوین در اتخاذ تصمیمات قضایی، «آیین نامه اجرایی نحوه استفاده از فناوری های نوین در فرآیندهای قضایی» به شرح مواد آتی است.

ماده ۱- تعاریف و اختصارات در این آیین نامه به شرح زیر است:

الف- مرکز: مرکز آمار و فناوری اطلاعات قوه قضائیه؛

ب- شورای راهبری دادرسی الکترونیکی: شورای موضوع ماده ۶۴۹ قانون آیین دادرسی کیفری؛

پ- سامانه: سامانه هایی که توسط مرکز راه اندازی شده است از قبیل سامانه خدمات الکترونیکی قضائی (سجا) و سامانه مدیریت پرونده قضائی (سمپ)؛

ت- فرآیندهای قضائی: مجموعه ای از اقدامات و تصمیمات مرتبط با دادرسی، اجرای احکام یا سایر امور قضائی ایجادکننده یک خدمت به مراجعان یا اجرای تکالیف قانونی قوه قضائیه؛

ث- فناوری های نوین: مجموعه ای از دانش فنی و نوآوری ها که قابلیت ایجاد تغییرات اساسی در فرآیندها، سامانه ها و ساختارهای موجود را دارند، مانند فناوری های نانو، زیستی، اطلاعات، شناختی، هوش مصنوعی؛

ج- هوش مصنوعی: به توانایی ماشین برای انجام عملکردهای خودکار و نظام مند از جمله یادگیری، درک، استنتاج، حل مسئله، پیش بینی، تصمیم گیری و اقدام از طریق به کارگیری دانش و اطلاعات و پردازش داده گفته می شود.

چ- پیشنهاد سامانه: نتایج تحلیل هوش مصنوعی و سامانه در اموری که به سبب مسئولیت کاربر مستلزم تأیید نهایی او باشد از قبیل قرارهای اعدادی، تأمین کیفری و تصمیم نهائی؛

ح- پایگاه اطلاعاتی معتبر: کلیه پایگاه های داده موضوع ماده ۱۰ قانون مدیریت داده و اطلاعات ملی مصوب ۱۴۰۱/۶/۳۰ و پایگاه های داده و اطلاعاتی دستگاه های اجرایی مذکور در ماده ۵ قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۸ و همچنین سایر پایگاه های مورد تأیید مرکز؛

خ- کاربر: کلیه کارکنان قضائی و اداری و همچنین مدیران، کارکنان دفاتر خدمات الکترونیک قضائی و سایر اشخاصی که وظیفه ثبت اطلاعات در سامانه را به عهده دارند.

ماده ۲- به منظور بررسی و ارائه پیشنهادهای مربوط به استفاده از فناوریهای نوین در فرآیندهای قضایی، کمیسیونهای شورای راهبری دادرسی الکترونیکی حسب مورد با ارجاع دبیر شورا عهده دار وظایف زیر می باشند:

- الف- تشخیص امور و فرآیندهای قضایی قابل انجام با استفاده از فناوریهای نوین؛
 - ب- تأیید شیوه تحلیل داده ها و تعریف شاخص های فنی و حقوقی-قضایی مناسب جهت ارزیابی پیشنهاد سامانه؛
 - پ- نظارت مستمر بر نحوه تحلیل و نتایج حاصل از هوش مصنوعی و ارزیابی آن در راستای ارتقاء کیفیت پیشنهاد سامانه؛
 - ت- تحلیل تصمیمات و نظرات کاربران به منظور افزایش دقت و توانایی پیشنهاد سامانه و یادگیری هوش مصنوعی؛
 - ث- شناسایی و تعیین اموری که به موجب قانون دارای نتایج مشخص و غیر قابل تغییر است مانند محاسبه مواعد و هزینه های قانونی، دیات، خسارات دادرسی و تأخیر تأدیه.
- ماده ۳- مرکز موظف است به منظور اجرای این آیین نامه نسبت به فراهم نمودن امکانات و انجام امور زیر اقدام نماید:

- الف- ارائه سیستم های تصمیم یار به منظور فراهم نمودن تحلیل های متناسب و مورد نیاز کاربران؛
 - ب- ارتقاء مستمر دقت و کارایی پیشنهاد سامانه از طریق آموزش مکرر با استفاده از بازخوردهای دریافتی از کاربران؛
 - پ- تأمین زیرساخت های لازم در راستای اجرای تکالیف موضوع این آیین نامه؛
 - ت- ارتقا و نوآوری در فرآیندهای قضایی بر پایه فناوری های نوین به منظور کاهش اطاله دادرسی، افزایش اتقان آراء و کیفیت و اثربخشی دادرسی ها؛
 - ث- ایجاد شاخص های آماری جهت ارزیابی عملکرد مراجع قضایی در اجرای این آیین نامه؛
 - ج - شناسایی و ایجاد دسترسی کاربران به پایگاه های اطلاعاتی معتبر.
- ماده ۴- مرکز امکانات و زیر ساخت های مورد نیاز برای انجام امور زیر را بصورت خودکار با استفاده از سامانه و فناوری های نوین فراهم می نماید:
- الف- انجام اموری از قبیل کارشناسی، داوری و سایر شیوه های حل اختلاف با استفاده از هوش مصنوعی؛

ب- ارائه خدمات مشاوره حقوقی، تنظیم هوشمند دادخواست یا شکوائیه و پیش بینی نتیجه احتمالی طرح دعوا یا شکایت مبتنی بر اطلاعات و اسناد ارائه شده؛

پ- انجام اموری از قبیل ارجاع پرونده، انتخاب کارشناس و داور، تعیین وقت و صدور دستورات اداری؛
ت - محاسبه هوشمند دیات، مواعد قانونی، هزینه خدمات قضائی، حق الاجراء، حق الزحمه کارشناس و داور، حق الوکاله وکیل و سایر امور دارای تعرفه یا ضابطه مشخص.

ماده ۵- در طراحی سامانه جهت انجام امور به صورت خودکار یا با استفاده از هوش مصنوعی، رعایت موارد زیر الزامی است:

الف- شخصی سازی فرآیندها و تحلیل داده ها با بهره گیری از الگوریتم های هوشمند و مدل های داده محور؛
ب- حفظ اختیار قاضی در تأیید یا رد پیشنهاد سامانه؛

پ- فراهم نمودن قابلیت تغییر پیشنهاد سامانه توسط کاربر؛

ت- حفظ امنیت اطلاعات و حریم خصوصی اشخاص.

ماده ۶- استفاده از فناوری های نوین در فرایندهای قضائی باید به نحوی باشد که تا حد امکان تشخیص قواعد و تحلیل های منتهی به نتیجه، برای کاربران ممکن باشد.

ماده ۷- چنانچه امکان دریافت داده های ارائه شده از پایگاه های اطلاعاتی معتبر وجود داشته باشد، اخذ داده و ثبت آن از طریق استخراج اطلاعات از این پایگاه ها انجام می شود. در صورت اختلال یا عدم دسترسی به پایگاه اطلاعاتی، مسئولیت صحت اطلاعات با ارائه کننده و مطابقت اطلاعات با اصل آن به عهده کاربر است.

ماده ۸- پیشنهاد سامانه در صورت تأیید کاربر اعمال می شود، در غیر این صورت کاربر به نحو مستدل و مستند مطابق تشخیص قانونی خود اقدام می نماید.

ماده ۹- به منظور کاهش اشتباهات و ارتقاء هوشمندسازی فرآیندهای قضائی در صورت رد یا اصلاح پیشنهاد سامانه توسط کاربر، این تغییر همراه با دلایل و مستندات آن، به منظور اطلاع مراجع عالی و در صورت لزوم اصلاح قواعد تحلیل اطلاعات و نتایج حاصله، نگهداری می شود.

ماده ۱۰- مرکز می تواند برای اجرای این آیین نامه با رعایت الزامات فنی و امنیتی از ظرفیت شرکت های دانش بنیان و دفاتر خدمات الکترونیک قضائی استفاده نماید.

ماده ۱۱- معاونت مالی، پشتیبانی و امور عمرانی قوه قضائیه، اعتبار لازم را برای اجرای این آیین نامه پیش بینی می نماید.

شماره: ۹۳/۸۰۷۵/۱۰۰
تاریخ: ۱۴۰۴/۴/۱۸
پیوست:
طبقه بندی:

ماده ۱۲- معاونت منابع انسانی و امور فرهنگی قوه قضائیه موظف است با همکاری مرکز نسبت به تدوین منابع و محتواهای آموزشی و ارائه آموزش‌های لازم به کاربران در راستای اجرای این آیین‌نامه اقدام نماید.

ماده ۱۳- معاونت راهبردی قوه قضائیه نسبت به ایجاد پست‌های سازمانی موردنیاز در مرکز و مراجع قضائی اقدام و معاونت منابع انسانی نیز شرح وظایف کارکنان را متناسب با این آیین‌نامه اصلاح می‌نماید.

ماده ۱۴- مرکز مکلف است سالانه گزارش مستمر از میزان پیشرفت و همکاری مراجع ذیربط در اجرای این آیین‌نامه را به رئیس قوه قضائیه ارائه نماید.

ماده ۱۵- نظارت بر حسن اجرای این آیین‌نامه بر عهده معاون اول قوه قضائیه است.

این آیین‌نامه در ۱۵ ماده در تاریخ ۱۴۰۴/۴/۱۷ به تصویب رئیس قوه قضائیه رسید و از تاریخ ابلاغ لازم‌الاجرا است.

غلامحسین محسنی اژه

